

TÜM ZAMANLARIN KRALİÇESİ 'GÖRÜNTÜ'

* Araş.Gör.Rengin Ozan

Tanıtma etkinliklerinin vazgeçilmez parçasıdır görüntü. Günümüzde göze ve görmeye yönelik her türlü çalışmanın, hedefine ulaşmasındaki en önemli payı görüntü elinde tutmaktadır.

Bilindiği gibi konuşma eyleminden önce insanlar, birbirleriyle görüntüler yardımıyla iletişim kurmanın yollarını arıyorlardı. Mağara duvarlarındaki ilkel ve ilkil resimler, bu konunun geçmişten günümüze kadar uzanan paha biçilmez tanıklarındı.

Gönderici-ileti-alıcı üçgeninden oluşan iletişim süreci içerisinde, bir taraf diğer tarafın düşünce ve davranışlarını, kendi isteği doğrultusunda etkilemeyi ve sonuçta da değiştirmeyi amaçlar. Bu amaç doğrultusunda kullanılan yöntem ve araçlar da teknolojik gelişme ile büyük bir uyum içerisinde ileriye doğru yol almaktadır. Bugün toplumların bilgi toplumu olma yolundaki çabaları gözönünde bulundurulursa, kullanılan araçların da ilerleyen teknolojiye ayak uydurarak gittikçe geliştiği gözlenmektedir.

Sanayi sonrası olarak adlandırılan ve hammaddesi bilgiye dayanan bir toplumda, bilginin en doğru, en etkili ve en çabuk iletilmesi hedeflenmektedir. Çağımız insanının en doğal haklarından birisi de hiç şüphesiz bilgi edinmektir. Haber iletiminin belli kurallar içerisinde sınır tanımadan sağladığı bugün, sadece ses dalgaları değil, görüntü de serbestçe dolaşabilmektedir. Artık dış dünya ile iletişim kitle iletişim araçları ile kurulmaktadır. Bu araçlarla kişilerin yönlendirilmesi bir yana, uluslar da bu konuda kendilerine düşen payı almakta ve onlar da oldukça yoğun bir şekilde etkilenmektedirler. Haberlerin görüntü ile daha etkili kılınması bu yolda en önemli adımı oluşturmaktadır.

"Telgraf, telefon, fotoğraf, sinema, radyo, televizyon, renkli televizyon, bilgisayar, video ve diğer uzantılar hep son 100 yılın sanayi ötesi toplumundaki iletişim teknolojisi gelişmeleridir."¹ savı bize bu konuda yol göstermektedir. Fazla uzağa gitmeden şöyle bir düşünecek olursak, televizyondan sonra video gündeme geldiğinde oldukça geniş uygulamalar kullanımımıza sunulmuştur. Video ile devingen görüntü sağlandığı gibi durağan görüntü ve hatta karma görüntüler elde edilebilmektedir. Yani, iki görüntü biçiminin de birlikte kullanılabilirdiği görüntüler. Bu durumu şöyle bir örnekle açıklayabiliriz; video

* İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi

¹ Doç.Dr.İlal, Ersan, İletişim, Yıgınsal İletim Araçları ve Toplum, Der.yay.İstanbul 1989, s.14.

kullanımında devingen görüntü istediğimiz zaman durdurulabilir, görmek ya da incelemek istediğimiz görüntü karesi, biz işimizi bitirene kadar karşımızda sabit olarak durabilir. Hatta durağan görüntü konumundaki fotoğrafa devinim kazandırılabilir. Eski fotoğraflardan yaratılan filmler bu uygulamanın en tipik örnekleridir.

Örneğin bu yolla eski savaflara ilişkin durağan görüntüler, karşımıza birer film olarak çıkabilirler. Teknolojik gelişmenin bir başka yansıması da 'teletekst' yayınlarıdır. Bu yayınlar ile, bir televizyon ekranından mesajlar iletilmekte, haberler okunmakta, 'videotekst' aracılığıyla ise yayına izleyici katılımı da sağlanabilmektedir.

Televizyon en yaygın olarak kullanılan bir kitle aracı olduğu için topluma sağladığı 'değiştirici dönüştürücü' etkisi gözardı edilemez. Televizyon oldukça etkileyici bir güçtür. İletişim ağı içerisinde en kuvvetli medyatik güç o dur. Artık günümüzde tecimsel kanalların da ortaya çıkışıyla bu güç daha da önem kazanmıştır. Televizyon aracılığı ile toplum içerisinde çeşitli sosyal seviyelerde bulunan insanlar ortak bir kültür çerçevesinde buluşmaktadırlar. Teknolojik gelişmeyle doğru orantılı olarak ülkelerin kültürleri de o denli hızlı gelişmektedir. Televizyon ve sunduğu görüntüler insanların algılama yeteneğini geliştirmekte, ve onları yeni ufuklara yönlendirmektedir. Görüntüler yardımıyla görme yetisini yeni kazanmış bebeklerin bile ilgisini çeken televizyon, artık ailemizin bir parçası durumundadır. Sürekli devinim içerisinde değişen renkli görüntüler sonsuz bir misyonu taşımaktadırlar. Bunun yanı sıra televizyon ile bağlantılı internet, görüntülü telefon gibi diğer çağdaş uygulamaların hepsi bir ekran aracılığı ile çeşitli görüntüleri gözlerimizin önünde sergilerler.

'Görüntü yakında bir kıtadan diğerine veya en kapalı toplumların içinde, söz ve basılı malzeme kadar kolay dolaşacak.'² Gerçekten de bugün evlerimizden dışarı çıkmadan alışveriş yapabildiğimiz gibi, dünyanın herhangi bir yerindeki kütüphaneye ulaşabilir, çeşitli dostluklar kurabilir, evlenebilir ve hatta otomobil satın alabiliriz. 'Bir gün kendi arabamızda film izleyebileceğimiz günler de gelecek. Artık sinema perdesi özelleşiyor. Tıpkı wolkmann ile kişi kendine özel müziğini dinlediği gibi, sinema da kişinin kendine özel film izleyebileceği bir boyuta gelecek.....herkes kendi evinde sinema izleyecektir.'³ diyen Carriere'i herhalde hiçbirimiz aşırı hayalci olmakla suçlayamayız.

² Balle, Francis-Eymery, Gerard, Yeni Medyalar, Çev.M.Selami Şakiroğlu, İletişim yay, İstanbul 1991, s.7.

³ Carriere, Jean, Claude, Sinemanın Gizli Dili, Jeremy Leggatt'ın İngilizce'sinden çev.Doç.Dr.Simten Gündes, Der yay, İstanbul, 1996,s,228.

Görüldüğü gibi görüntü imparatorluğu tarafından dörtbir tarafımız sarılmış durumda. Üstelik bu görüntüler karşısında elimiz kolumuz bağlı, çaresiz bir şekilde onların bizi yönetmesini beklemeden, el kadar bir kumanda aleti ya da bir klavye ile duruma hakim, dominant konuma gelebilmekteyiz. Unutulmaması gereken bir diğer nokta da, özellikle televizyon ve sinemanın görüntü ile pekiştirilen mesajlarının, oldukça uzun bir süre belleklerden silinmediğidir. Görüntü endüstrisinin çeşitlilik kazanması ile iletilerin görüntüleştirilmiş bolluğu ortaya çıkmaktadır. 'Bu durumda dil, eskisi gibi aslan payını elde tutamamaktadır.'⁴ Bu görüşle birlikte, insan bilincinin ancak dil yetisiyle yansıtılabileceği de yadsınamaz bir gerçektir.

Görüntünün her zaman okuyucuyu çeken bir yön taşıdığı gerçeği, onun yazılı basında da büyük ölçüde kullanılmasının birincil nedenidir. Görüntüyle pekiştirilmiş bilgi 'evrensel köy' şeklini alan küremizde tüm sınırları aşarak dolaşmaktadır. Teknolojik ilerlemeyle bugün altın çağını yaşayan görüntü, birgün yerini herkes tarafından kolaylıkla kullanılan ortak dijital bir sisteme bırakabilir mi? Bu soruya yine Carriere'in şu sözleriyle yanıt verebiliriz: '...İster bir sis olsun, ister bir ışık, sinema görüntüleri bugüne kadar ölüme karşı tek zaferimiz olmuştur. Filmler yaşamın bir devamıdır. Yaşamın ölümün üzerine çıkışıdır ve bizler sonsuza kadar bu görüntülerle yaşarız...'⁵

⁴ Balon, Christian-Mignot, Xavier, *La Communication*, Edition Fac. Paris, 1992, s.157.

⁵ Carriere, Jean, Claude, a.g.e. s.237.

